

Návnada na žraloky

Text a foto Andrej Bizukin
Překlad Inna Václavová

Vyfotit žraloka v jeho přirozeném prostředí je touhou každého fotografa. Tyto dokonalí predátoři vzbuzují respekt u potápěčů, paniku a strach u rekreatantů a podněcují představivost a zvědavost širší veřejnosti. Zejména po palcových titulcích v bulvárních časopisech o krvelačných mořských bestii, kde se věci zpravidla překrucují a přibarvují. Ale jak se opravdu chovat v moři, aby se člověk nestal návnadou pro žraloka, na to neumějí odpovědět ani odborníci.

Samozřejmě není žralok jako žralok. Jedna věc je tahat za ocas spící žraločí chůve nebo plachého leopardího, nebo převracet nahoru břichem malé bělocípky, ovšem úplně jinak vypadá v otevřeném moři setkání z očí do očí s králem všech moří – velkým žralokem bílým.

Posedlý myšlenkou vidět a nafotit velkého bílého žraloka jsem se pustil do shromažďování informací a zjistil jsem, že nejaktuálnějším místem, kde se dá toto setkání uskutečnit, je stará dobrá jižní Afrika. Zde, v kalných studených vodách překypujících životem se den co den potápějí k bílým žralokům moderní následovníci André Hartmana. Na malých loďkách na rozvlněném moři, s ochrannou klecí a se zvědavými potápěči ustavičně zápasícími s mořskou nemocí. Nicméně znečištěná voda, neustálé houpání na vlnách a množství turistů mě jmeně vyděsily. Hledal jsem jinou alternativu, a příležitost se nakonec dostavila. Můj dávný přítel ze San Diega v Mexiku mi povyprávěl o obrovských bílých žralocích z Guadalupe, a tak jsem se rozhodl tam zajet.

∴ NADÝCHANÍ A BÍLÍ

Už v krátké době jsem si užíval na potápěčské lodi u ostrova Guadalupe, který leží 240 km od pacifického pobřeží Mexika. Starý vulkanický ostrov zrozený z hlubin se svými skalnatými břehy je

VELKÝ BÍLÝ ŽRALOK

Carcharodon carcharias

je v médiích proslavený jako žralok lidožrout. S délkou šesti metrů a váhou šesti tun je největším podmořským dravcem. Bílý žralok migruje napříč všemi oceány, kde je rozmezí teplot od 12 °C do 24 °C. Nejvíce loví u pobřeží, ale dokáže se zanořit až do kilometrové hloubky. Hlavním jídelm jsou velké ryby, tuleňi, lachtani a malé velryby. Velký bílý žralok je sezonním hostem u jižního pobřeží Austrálie, Afriky, Kalifornie a Nového Zélandu. Vyskytuje se také ve Středomoří a Rudém moři. Kvůli vysoké tělesné teplotě jsou velcí žraloci rychlejší a chytřejší než většina jiných žraloků, což je nutné k úspěšnému lovu tuleňů, zejména v chladných vodách. Strava bohatá na tuk je nezbytností pro udržení vyšší teploty těla. Někdy se stane, že žralok zaútočí na plavce v domněni, že je to tuleň, ale po ochutnání rychle pochopí svůj omyl a kořist většinou pustí. Vědci se shodují, že dnes ve všech oceánech naší planety přežívá pouze 3500 posledních exemplářů legendárních podmořských monster.

domovem pro kolonie mořských tuleňů, lachtanů a moroňů, kteří každoročně od srpna do října rodí a vychovávají tisíce mláďat, což sem vábí velké bílé žraloky z celého Pacifiku.

Plavba od mexického pobřeží nám trvala dvacet hodin po klidném moři, a už druhý den brzy ráno jsme měli kolem lodí připevněny čtyři ochranné klece v různých hloubkách. Dvě se nacházely ve dvanáctimetrové hloubce, jedna v pěti a poslední – tréninková byla umístěna těsně při lodi.

„Viditelnost kolem šedesáti metrů, teplota vody 18 °C. Vše je připraveno a můžete se vesele potápět. Žraloci vás očekávají,“ zazubil se na nás místní průvodce. „A co návnada?“ opatrně jsem se zeptal. „Jak sem chcete přivábit žraloky v tak čisté a průzračné vodě? Jaké máme šance vyfotografovat bílého z co největší blízkosti?“ vedl jsem svou. „Žádný problém. Není lepší návnady pro žraloky než potápěč pod vodou. Právě vy jste naší zárukou, že žraloci se dostaví a budou zkoušet vás dostat z klece ven,“ docela seriózně mi vysvětlil expert.

Velké pevné klece byly spuštěny pod vodu za pomoci hrubých nylonových lan a vzduch pro potápěče se podával přes dlouhou hadici z hladiny. Stál jsem na zádi lodi, díval se do průzračné vody na ponořené kleci a přemýšlel, nakolik jsou tyto konstrukce pevné.

„Pro velkého žraloka překousnout nylonová lana a dýchací hadici bude hračka,“ pomyslel jsem si a právě v tu chvíli kousek od nás se bleskově rychle vynořilo z hlubin obrovské tmavé žraločí tělo. Vyletělo do vzduchu celé

od hlavy až po ocas a s velkým gejzírem a hlukem sebou plácló zpátky do moře. Byl to čtyřmetrový bílý žralok a já jsem se zachvěl vzrušením a strachem a také pochybnostmi, jestli to, co se chystám udělat, má smysl.

Jak jsem tam stál na zádi lodi ohromen a v rozpacích, ozval se za mnou mladý hlas: „To byl nádherný skok!“ Byl to malý, tak devítiletý kluk, stál za mnou na zádi lodi a obdivoval žraloka.

„Jmenuji se Míša,“ představil se později, „už rok se potápím a jsem nadšený podmořským světem a jeho obyvateli.“

Zejména želvami a žraloky. Jsou nádherní, nadýchaní a bílí, a všiml jsem si, že žraloci se stále usmívají. Nevadilo by vám, kdybych šel pod vodu první?“ zeptal se nevinně.

Moje strnulost rázem zmizela, jako bych se rázem probрал. Známe žraloky z novinových plátků, z příběhů snících rybářů a fantazírujících spisovatelů, ale co když má Míša pravdu. Co, když jsou skutečně nadýchaní a bílí a ... usmívají se! A proč by měli kousat do našich lan a hadic! Co když ústy dítěte mluví pravda?

Při všech těch úvahách jsem se připravil na ponor a v krátké době jsem se ponořil ve velké kleci do hloubky dvanácti metrů, těžko dýchaje a vypouštěje obrovské množství nervózních bublin. Náš průvodce měl pravdu, návnada zapracovala okamžitě. Zřejmě zde na Guadalupe jsou zvyklí žraloky přikrmovat potápěči v kleci. Šedí podmořští giganti, dokonale splývající s prostředím, se vynořili z hlubin a pomalu, majetnický začali kroužit kolem naší buňky. Byli stále blíž a blíž, až jeden se přitlačil rov-

nou ke kleci a já jsem zahlédl svůj odraz v jeho oku. Pozorně a zvědavě se na mě díval a mně se zdálo, že se usmívá celou svou stovkou žraločích zubů. No, kdyby žralok měl jazyk, tak bych řekl, že se olizuje v očekávání dobroty, než že se směje. Najednou se klec pohnula a celá se zatřásla, to do nás vrazil celou váhou další žralok. Když predátoři vyzkoušeli pevnost boční stěny a bezperspektivnost horizontálního ataku, vypadali dost rozladěně, otočili se a rozčarovaně zmizeli v hloubce. Čekali jsme na dal-

ší atak několik dlouhých minut s trýzní v duši, s bušícím srdcem, přeplnění adrenalinem. Ale když se zdálo, že show skončila a žraloci odpluli pryč, znenadání se objevili jako rychlá torpéda z hloubky. Byli jsme pro ně příliš velké lákadlo, než aby nás nechali jen tak plavat v moři. Jednoduše zkusili na nás další ze svých loveckých triků – vertikální útok z hlubin. Proletěli kolem, zkontrolovali lana, hadice, vyskočili nad hladinu a znovu se zanorili a roztočili svoje zlověstné kolo kolem našeho útočiště. Opakovaně na nás zkoušeli své triky, nacvičovali různé techniky útoku a tak nám poskytli jedinečnou příležitost sledovat přirozené chování velkých bílých žraloků při lovu v jejich životním prostředí, a k tomu ještě tvořit unikátní

fotografie zblízka ve vodě s výbornou viditelností. Pětačtyřicet minut ponoru proletělo jako nic, bylo na čase se vrátit na loď – dobít baterie, najíst se a trochu si odpočinout.

❖ FOTO NA FACEBOOK

Při šestém ponoru se žraloky, když už jsem byl adaptovaný natolik, že jsem ve snaze o nejlepší záběr vystrkoval kameru ven nebo se opíral zadkem o mříž klece, došlo k události, která mnou sice otřásla, ale náramně pobavila mé přátele. Měli jsme skvělý nápad nafotit kamarády se žraloky na facebook, a samozřejmě fotografovat jsem měl já. Stál jsem v kleci pevně opřený o mříž, styloval blesky, nastavoval expozici a čas, a přitom jsem soustředěně přemýšlel o nejlepší

kompozici a na hrdinské výrazy v tvářích mých přátel. A tak, záběr za záběrem, jsem se úplně ponořil do procesu fotografování a zcela se odpojil od jiných, neméně zajímavých a významných věcí, jako byla například smečka velkých bílých žraloků kolem. Ale život hned všechno dal do pořádku, najednou moji kamarádi odhodili strojené úsměvy a přiskočili ke mně, odtrhli mě od stěny a hodili mě na kolena uprostřed klece. Nechápal jsem, co se děje. Později se ukázalo, že moje spodní část těla (ta, co je hned pod zády), přitlačena ke mříži se chutně podbízel z klece a byla atakována velkým bílým žralokem, jehož přítomnost jsem, plně ponořený do tajů podvodní fotografie pro sociální síť, silně podcenil. Jak je dobré mít přátele, kteří s lehkostí

sobě vlastní promění těžkou a životu nebezpečnou situací na veselý vtíp. Později po ponoru jsme se ještě dlouho smáli a vtipkovali o možné ztrátě a zázračné záchraně natolik významné části těla nadšeného podvodního fotografa.

Po třech nezapomenutelných dnech, plných vzrušujících ponorů s bílými žraloky, jsem pil horký čaj a znovu probíral s přáteli získané zkušenosti. Shodli jsme se, že žraloci atakují, pouze když jsou hladoví. Ale pokud jsou najedení, jsou naprosto v klidu a můžete se směle koupat. Žraloci bílí, žijící v moři, jsou pozoruhodní a nepřekonatelně zajímavější než ve filmech, a že je to svatá pravda jsme měli jedinečnou šanci se přesvědčit osobně. 🐠